

Афғонистон-Тоҷикистон-Љбекистон Семинар оид ба обҳои фаромарзӣ Модули нӯҳум

Омӯзиши фосилавӣ

Механизми бозор ва ангеза ҷиҳати пешбурди умури мушорикати об

- Кишварҳое, ки дар ҷараёни суфлии дарё қарор доранд, дорои майдонҳои васеъ ва дотҳои сарватманданд. Дар ин манотиқ ҳазорҳо сол қабл тасмаддун оғоз гардида ва барои муддати тӯлонӣ инкишофи умда дар он рух додааст.
- Кишварҳое, ки дар ҷараёни суфлии дарё воқеъ шудаанд, инкишофи бештар намуда ва дар инҷинерӣ нисбат ба кишварҳое, ки дар ҷараёни алияи дарёҳо қарор доранд маҳорати бештар дошта ва инкишофи зиёд намудааст.
- Кишварҳое, ки дар сарчашмаи кӯҳҳо воқеанд аз лиҳози инкишоф ақиб афтаданд.
- Об аз кишварҳое, ки дар ҷараёни алияи дарёҳо қарор доранд ба кишварҳое, ки дар ҷараёни суфлии об қарор доранд, колои ҳаётии арзишманд маҳсуб мешаванд.
- Барои ҷараёни об ба кишварҳое, ки дар ҷараёни алияи об қарор доранд пктонсили подоши миллӣ мавҷуд аст, ки бар асоси истилоҳи мавҷуда ба номи масорифи ҳадамоти экосистем Payments for ecosystem services- PES-`ёд мешавад.
- Дар чунин шароит барои ҷараёни интиқоли оби хубу тоза ҷараёни суфлии об ба ҳайси муомилаи тиҷоратии муносиб, таҳти номи ҳадамоти экосистем, каме фис ба номи масориф тодия кунад.
- Ба меконизми бозори инкишофёта зарурат аст, ки чунин масориф ба шакли муназзам тодия шавад.

- Кишварҳое, ки дар ҷараёни суфлии об қарор доранд ба кишварҳое, ки дар ҷараёни алияй қарор доранд маҳорати инжинериро арза қунад то ба об дастрасӣ пайдо қунад.
- Кишварҳое, ки дар ҷараёни суфлиидар ё қарор доранд ба кишварҳое, ки дарё ва об аз он ҷо сачашма мегирадқумак қунад, ки оби ҷараёни алияи дарёро андоза ва аз об муроқибат қунад бандҳои муштараки мо ва сохторҳои обёриро инкишоф ва дар ду тарафи дарё ҷиҳати ҷилавгирӣ аз таҳриби об деворҳои истинодӣро бисозанд.
- Кишварҳое, ки дар сарчашмаҳо мақеият доранд, бояд биомӯзанд, ки аз кишварҳои пешрафта, ки дар ҷараёни суфлии дарё қарор доранд қумак мутолаба намояд.
- Кишварҳое, ки дар ҷараёни алияи об мақеият доранд, ва кишварҳое, ки дар ҷараёни суфлии об қарор доранд, зарурият доранд, ки созмонҳои муштараки ҷаҳонии обро сохта ва меҳмондорӣи ҷаласоти муназзами ҷавониби зидаҳли сарчашмаи обро ба ўҳда гиранд.
- Кишварҳое, ки дар ҷараёни алия ва суфлии дарё қарор доранд зарурат доранд, ки меконизми таълим ва тарбияи обро инкишоф диҳанд, ки мардуми худро дар мавриди тичорати хуб тарбия қунанд, ин мавзӯ ба кишвар қумак меқунад, ки ояндаи босубот дошта бошанд.
- Дар инжинерони хориҷӣ путонсиал мавҷуд аст, ки дизайни кори инжинерии обро дар Афғонистон тақмил қунанд ва ҷараёни танзими обро замонат диҳанд.
- Шароите боядмуҳайё шавад, ки дотҳои текнулуҷии пешрафта ва римути санг-санг таҳия шавад ва ин дотҳо ба шакли маълумоти рӯзмара бар асоси ҳойдрулуҷии тафсири шӯр ва ба он дастрас дошта бошад, ки дотҳои об бо якдигар шарик шаванд.
- Дар Афғонистон пружаҳои банд ва обёриро бояд ба инкишофоти наво, ки дар мавриди даҳлези инкишофи тамоми манобеъ мавҷуд аст васл шавад, дар ин сурат плони манобеъи истихрочӣ дуруст кор хоҳад кард.
- Модульҳои омӯзишӣ аз фосилаи дур (DLMS) дар мавриди тамоми мушаххасоти об сохта шудааст ва дар пуҳантуни Небрескои Авмоҳо мавҷуд аст. Ин модульҳо дар сойти пуҳантуни Овмоҳо (UNO) таҳти номи обҳои сарҳадӣ Trans boundary ҷиҳати истифодабарӣ омода аст.

- Ланки ҷадиди пругромҳои қаблии пуҳантуни овмоҳои Небреско дар мавриди оби сарҳадӣ мавҷуд аст бо маводи конфронс, ки дар мавриди оби сарҳадӣ аст, якҷоя шавад, ҳардуи онҳо зарфияткориро баланд хоҳад кард.
- Барои пругромҳои оби ҷорӣ ва зеризаминӣ ва ҳамчунон барои пругромҳои эътибордиҳии пуҳантунҳо қўмак фароҳам хоҳад шуд. Ин устодони тарбияшуда дар об ба ҳукумат ба ҳайси мушовирин ифои вазифа хоҳанд кард.